

VOLVARIA LOVEIANA

Eind October 1966 werd ik door mijn burens gevraagd, naar een paar paddestoelen te komen kijken, die in hun tuin op een grote oude bladhoop te midden van brandnetels en oude exemplaren van de reuzenberenklauw voorkwamen.

De eerste verrassing was een aantal extra grote vrij donkere exemplaren van Mycena pseudopura, een verwant van Mycena pura doch hiervan in het veld reeds direct te onderscheiden door de duidelijk aflopende lamellen en de wat bruine kleur. Een goed microscopisch kenmerk dat deze soort onderscheidt van M. pura is het niet amyloid zijn van de sporen. Bovendien groeit M. pseudopura dikwijls in bundels. Volgens de Flore is zij zeldzaam. Ik heb haar de laatste jaren nogal eens gezien. Een paar maal in elzebosjes. Ook in St. Hubert tijdens de KNNV-NMV -excursie troffen we haar aan in een elzebosje. Zij komt echter ook buiten elzebosjes voor zoals in de tuin van mijn burens.

Op bovengenoemde bladhoop stonden verder enkele al vrij oude grote exemplaren van Clitocybe nebularis. Op zichzelf niets bijzonders maar bij oude exemplaren van deze soort vergeet ik nooit om eens goed onder de zwam te kijken.

Dit doe ik al enige tientallen jaren in de hoop Volvaria Loveiana te vinden, een mooie rose-sporige soort, die de meeste mycologen wel uit de literatuur kennen, maar niet uit eigen aanschouwing. Enfin, ditmaal was het dan zover, want onder één van de nevelzwammen kwamen enkele Volvaria's te voorschijn, de meeste al te ver heen om nog geconserveerd te kunnen worden. Een enkele kon nog goed worden gedroogd en ter bijzetting in het Rijks Herbarium worden verzonden, waar, naar de heer Bas mij meedeelde, in het geheel geen materiaal van deze soort in de verzameling voorkwam. De soort is blijkbaar bijzonder zeldzaam. In Fungus 13-34-1942 beschrijft Ir. Schweers een vondst van V. Loveiana (V. surrecta in Moser) in het landgoed Oosterhout bij Nijmegen.

Het is overbodig een beschrijving te geven van deze opvallende soort. Ieder mycoloog kent wel een beschrijving of afbeelding en zal wel dezelfde reactie vertonen van: "Daar heb ik je eindelijk", als hij een exemplaar vindt onder of op een oude nevelzwam. Volgens de literatuur is de soort niet beperkt tot Clitocybe nebularis. Zij wordt ook vermeld voor Clitocybe clavipes en Tricholoma soorten. Meestal wordt de soort afgebeeld op de hoeden van oude nevelzwammen maar zowel bij de vondst van Schweers als bij de hier vermelde kwamen de vruchtlichamen onder die van de nevelzwam voor. Door de Franse mycoloog Maire is V. Loveiana als een ondersoort van

V. hypopitys beschouwd, een niet parasitische soort, die, althans in Frankrijk meer schijnt voor te komen op de naaldenlaag in sparrebossen. Moser vermeldt hiervoor: op humus in bossen. In de Flore wordt de enigszins kryptische opmerking van Maire aangehaald, dat V. Loveiana niet verschilt van V. Hypopitys "car l'humus où elle pousse est toujours + riche en debris de ce champignon".

Hoe het ook zij, het is duidelijk dat V. Loveiana als parasiet bijzonder zeldzaam is. Men kan dan ook de vraag stellen hoe het mogelijk is dat de soort zich kan handhaven.

Men kan ook de vraag stellen hoe de aard van de betrekking is tussen V. Loveiana en Clitocybe nebularis. Is het mycelium in de bodem aanwezig in een actieve toestand, en dan in de buurt van nevelzwammen? De levensduur van de laatste is ook niet bepaald groot, zodat het een verbazingwekkende prestatie geacht moet worden dat in die korte tijd Volvaria Loveiana de kans krijgt zich te ontwikkelen zodanig dat er zelfs 4 vruchtlichamen op een oude nevelzwam kunnen voorkomen zoals in het boekje van Lange te zien is, op pag. 121.

RHODOPHYLLUS INCANUS. In Coolia 13-8-1966 vermeldt P. B. Jansen een vondst van deze soort, een bijzonder fraaie en zeldzame soort, die blijkbaar heel slecht bekend is. Ik heb reeds enige tientallen jaren naar paddestoelen gekeken maar ik heb deze soort nooit gezien. Totdat ik in de week van 24 juli tot 31 Juli 1966 deze soort voor de eerste maal vond en wel op een kalkweitje met vele Hygrophorus soorten in de omgeving van Iburg in het Teuroburgerwoud tijdens een natuurhistorisch kamp van de KNNV.

Het opvallende is wel dat Jansen deze soort vond op 24 juli 1966 op een leemhoudende grond waar ook diverse Hygrophori voorkwamen. Dit is weer een mooi voorbeeld van een "Duplicität der Ereignisse", die in de literatuur wel meer is gesignaleerd. O.a. in het aardige artikel van Josserand: Une petite énigme de la mycologie: l'apparition simultanée d'une même espèce dans plusieurs localités.

(Bull. Soc. Linnéenne de Lyon 10-1941) Hierin geeft hij enkele voorbeelden van zeldzame soorten, die vrijwel gelijktijdig op soms ver uiteen liggende plaatsen worden aangetroffen. Hij noemt daarbij soorten als Omphalia atro-puncta, Inocybe hystrix, Lepiota rubescens. Maar er zouden nog veel meer voorbeelden zijn te noemen. Uit eigen ervaring herinner ik mij, dat ik Pluteus umbrosus eens onder ogen kreeg, gevonden in de omgeving van Eindhoven. Omdat Huisman zich toen intensief met Pluteus bezig hield zond ik een exemplaar naar hem toe. En kreeg per kerende post een briefkaart, waarbij hij meedeelde, dezelfde soort de vorige dag ook te hebben gevonden, ergens in de Achterhoek. Voorlopig is dit soort coincidentie nog raadselachtig, omdat men vrijwel geen idee heeft van de milieu factoren, die het verschijnen van de vruchtlichamen bepalen. Op de duur wordt

het verschijnsel waarschijnlijk wel beter te verklaren. Een aanwijzing in die richting is wellicht het simultaan verschijnen op vrij veel plaatsen van *Volvaria volvacea*, dat dit jaar is gesignaleerd.

J. Daams.

NOG EENS DE RIJSTSTRO VOLVARIA

In deel 13 no. 4 van *Coolia* komt een klein artikeltje voor over de verschijning van *Volvaria* in ons land. Ik kan hier een kleine aanvulling op geven omdat deze soort in de warme zomer van 1947 ook in vrij grote aantallen is aangetroffen en wel op een grote oud-papier hoop bij de cartonage fabriek van de N.V. Philips in Eindhoven. Er lag een ongeveer 5 meter hoge stapel van balen oud papier te wachten op verwerking, onbeschermd zodat in het natte voorjaar de hoop flink vochtig is geworden, waarbij broei is opgetreden. De omstandigheden waren blijkbaar gunstig voor de ontwikkeling van enkele fungi, want in de maand Augustus kregen we eerst een prachtige "bloei" van *Volvaria bombycina*, die zeker 6 weken duurde, waarbij duizenden exemplaren in optimale vorm te voorschijn kwamen. 1) Ons lid Dr. Reijnders heeft er toen vele primordia uitgepeuterd voor zijn onderzoek naar de ontwikkeling van Agaricales.

Naast *Volvaria bombycina* kwam minder talrijk *Volvaria volvacea* voor, waarbij hetzelfde verschijnsel optrad, dat in het artikel in *Coolia* wordt beschreven.

Nesten *Volvaria*, die niet tot volledige ontwikkeling kwamen maar vrij snel overgingen in een papperig ingezakt geval dat moeilijk was te drogen. Alleen in een droge periode (er viel nog wel eens wat regen in deze overigens warme periode). Toen het een week lang wat droger was kwamen er enkele te voorschijn die goed gedroogd konden worden ter verzending naar het Rijks Herbarium. Dr. Maas Geesteranus deelde mij bij deze gelegenheid mee, dat in het Herbarium materiaal aanwezig was uit den Haag, gevonden in de zomer van 1919 en uit Leiden, gevonden in de Hortus in 1939.

J. Daams.

1) Fungus 22 -25-1952. J. Daams "*Volvaria bombycina*".